

GORAN STARČEVIĆ

Sredi pisanja svoje zadnje knjige z delovnim naslovom *Mitologije ustrojenega sveta*, v kateri je odpiral ključna vprašanja filozofije, reševal najtežje probleme sodobne civilizacije in iskal odprte poti za človečnost v mračni dobi eskapizma nas je maja 2015 po kratki bolezni veliko prezgodaj v 49. letu zapustil hrvaški filozof, zgodovinar in novinar Goran Starčević.

32 Njegovo človeško skrb, filozofsko premišljevanje in humanistično delovanje zgoščeno opiše njegov citat iz sinopsisa knjige *Mitologije ustrojenega sveta*, tega niza »literarno-filozofskih esejev, v katerih avtor premišljuje in razlaga pojave, ki predstavljajo skupni družbeni, teoretski in informacijski kôd sodobnega sveta. Problemi, ki so skupni omreženim družbam globaliziranega megalopolisa, se najbolje lahko orišejo v jeziku informacij, ki se ukvarjajo s prikazom političnih, ekonomskih in kulturnih dogodkov. Čeprav v različnih kontekstih in na različnih meridianih globalna družba tržnega spektakla vsakodnevno nekritično eksploatira pojme, kot so optimizem in pesimizem, kriza in hipokrizija, nacionalizem in kozmopolitizem, odpadništvo, upornišstvo, nomadstvo, kakor tudi stvarna in navidezna nasprotja med vsakdanjostjo in zgodovino, delom in kapitalom, družbenimi elitami in navadim človekom, velikimi in malimi narodi, tehniko in naravo, modernizmom in postmodernizmom itd.«

Kako globoko v jedru problemov sodobnega sveta je stal in kako blizu je prišel skupnemu kodu, ki ga je iskal, nas prepriča dejstvo, da so se nasprotja, ki jih opisuje na začetku leta, ko je to zapisal, do konca istega leta, ko mi to doživljamo, temeljito zaostrila: »Analiza teh občin mest pokaže, da zaključevanje globalizacijskega procesa ne vodi proti napredku družbenih in ekonomskih odnosov, kakor je to še od Kantovih spisov o večnem miru med republikanskimi državami predpostavljala modernistična vera v linearni razvoj družbe, temveč se dogaja ravno nasprotno – omreženost informacij, medializacija kulture in globalizacija politike v funkciji multinacionalnega kapitala, so sodobni svet namesto v urejeni trg miroljubne in kozmopolitske mestne kulture spremenile v nestabilno tržišče, ki po svoji kodi funkcionira kot zaprta palanka, v kateri nepovratno izginja avtentični *ethos* državljanske demokracije. Hiperprodukcija eskapistične kulture, vladavina neoliberalne

ekonomije in atmosfera neprestanega izrednega stanja (v funkciji razreševanja „krize“) nekdanj ponosnega državljanu danes zavajajo k pristanku v prikrito re-fevdalizacijo družbenih odnosov in vodijo na nova morišča v imenu družbenih idealov, ki so se na vrhuncu moči zahodnih demokracij zdeli že prevladani.«

Goran se je rodil leta 1966 v Zagrebu. Že v rani mladosti, ki jo je preživel v Dubravi in Gorskem Kotarju, je začel resno premišljevali in raziskovati. V srednji šoli »Obrazovni center za kulturo i umjetnost« v Zagrebu novinarske smeri se je zgodaj vsestransko izobrazil, tako da je že v času študija kot novinar pisal v tedenskih ter dnevnikih časopisih. Vojaški rok je služil leta 1985 v Ajdovščini kot „izviđač“, ustrojavanju se je upiral že v najbolj uniformiranem stroju sistema, kljub temu ali prav zato se je še posebej prekalil v preseganju meja in obrambi človečnosti, ki mu kmalu niso mogli slediti niti generali z vsemi svojimi generalijami vred. Leta 1996 je zaključil študij filozofije in zgodovine na Filozofski fakulteti v Zagrebu. Z ženo Renato in hčerkama Ano in Doro so si ustvarili prijeten in prijazen dom v zagrebški Dubravi. Delal je kot vzgojitelj in mladim nesebično posredoval svoje bogate izkušnje. Filozofijo je gojil kot neodvisen pisatelj in svoboden človek širokega srca in prostega duha.

Filozofske eseje in razprave je objavljajal od leta 1997 v revijah na Hrvaškem, v Sloveniji, Črni Gori in Izraelu (*Čemu, Katedra, Apokalipsa, Nova Istra, Tvrđa, Europski glasnik, Phainomena, Književna republika, Tema, Marulić, Vijenac, Ars, Lamed ter na III. programu Hrvaškega radia*). Posebej so ga zanimala teme, v katerih je reflektirana problematika filozofske antropologije, etike, estetike ter zgodovina in fenomenologija kulture meščanske demokracije.

Njegov knjižni prvenec „Volk v Supermarketu“, šest pisem ljubljanskim prijateljem je bil najprej preveden v slovenščino in objavljen leta 2011 v Ljubljani v filozofski zbirki „Aut“ *KUD Apokalipsa*.

Pri isti založbi je leta 2013 izšla knjižica *Vaje v eksistenci v slovenskem in hrvaškem jeziku*. Hrvaška izdajo *Volka*, ki je v Sloveniji takoj po izidu postal mala „filozofska uspešnica“, sta leta 2013 v Pulju natisnila *Nova Istra* in *Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika*. V začetku leta 2015 je pri zagrebški založbi *Litteris* izšlo delo *Beg i upor (Eseji o zapuščenem svetu)*. Sodeloval je na številnih književnih in filozofskih srečanjih na Hrvaškem, v Sloveniji in Italiji. Bil je član uredništva časopisa za teorijo, kulturo in vizualne umetnosti

Tvrđa in sodelavec revije *Apokalipsa* ter *Srednjeevropskega raziskovalnega inštituta „Søren Kierkegaard“* s sedežem v Ljubljani. Prevedel je več besedil iz slovenščine v hrvaščino.

Bil je dober človek, iskrena in iskriva priča prijateljstva, tudi slovensko-hrvaškega, in predvsem tistega najbližjega osebnega. Bolj ko ga pogrešamo, bolj ko ga beremo, bolj smo mu lahko hvaležni, da smo ga srečali. Trenutek njegovega odhoda se oddaljuje, toda njegova misel nam je vse bližja, kajti čas, ki se ga je dotikal z večnostne ravni, ni samo na njegovih straneh, temveč je zares na njegovi strani.

34 V premišljevanju o prvih in poslednjih stvareh onkraj konca filozofije (Heidegger), smrti avtorja (Barthes), konca človeka (Foucault) Gorana zanima predvsem možnost novega začetka. Parmenid, Aristotel in Platon, Kierkegaard, Heidegger, Deleuze, Kafka, Kocbek in Hamvas so med tistimi misleci in pisatelji, s katerimi vodi najgloblji dialog. Posameznika ves čas nagovarja k uresničitvi lastne svobode, hkrati pa ga vedno znova kliče preko meja samote k odgovornemu odnosu do drugega, ki pravi odgovor dobi šele v prijateljstvu. Toda „politika prijateljstva«, ki jo premišljuje od Aristotela preko Derridaja, je zanj mogoča le kot politika med prijatelji, tj. kot oblika osebne, ne pa univerzalne, družbene in politične emancipacije.“ (*Bijeg i pobuna*, str. 245)

Preko Kierkegaarda in Brocha odkrije, kar je ves čas živel in o čemer je sam pričeval: »Eksistencialna vera ni nič drugega kot vera v razbiranje resnice. V času, ki se ločuje od zgodovine, avtentičnost človeške eksistence, ni samo poziv posamezniku, da sledi pot svoje edinstvenosti, temveč tudi edini preostali ključ človeške prihodnosti.« (*Bijeg i pobuna*, str. 340)

Janko Rožič